

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΣΑΒΒΑΤΟ 8 ΙΟΥΝΙΟΥ 2013
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ**

A1. Ο διάλογος, κατά το συγγραφέα, αποτελεί απαραίτητη μέθοδο διδασκαλίας, καθώς διαπαιδαγωγεί με αποτελεσματικό και ενδιαφέροντα τρόπο. Αναμφίβολα, η συμμετοχή του μαθητή στην τέχνη του «διαλέγεσθαι» επιτρέπει την ανάπτυξη της κρίσης και την ανάταση της ψυχής. Αυτό επιτυγχάνεται, καθώς ο διαλεγόμενος σαν υποκριτής αρχαίας τραγωδίας συμμετέχει σε μια διαδικασία διαλεκτική, κατά την οποία ανταλλάσσει απόψεις, επικοινωνεί δημιουργικά, αλλά και αξιολογείται. Η σπουδαιότητα του διαλόγου έγκειται στη θεώρηση του σοβαρού και του ευτράπελου έτσι και η εκπαιδευτική διαδικασία απαιτεί μελέτη που συνδυάζει εμβρίθεια, αλλά και ψυχαγωγία. Αυτό προϋποθέτει ο δάσκαλος να διδάσκει και να διαλέγεται με έξυπνο και πνευματώδη τρόπο, ώστε να επιτυγχάνεται η αυτοπροαίρετη επιλογή σωστής συμπεριφοράς από τους μαθητές που θα τους οδηγήσει στην ουσιαστική διαπαιδαγώγηση.

B1. Συστατικό της διδασκαλίας είναι και το λεγόμενο χιούμορ του δασκάλου, το οποίο θεωρείται ακόμα και σήμερα αναγκαίο για επιτυχή μάθηση, ώστε αποκαλείται παιδαγωγική αρετή. Πράγματι, ένα σημαντικό εφόδιο του δασκάλου είναι η ευτράπελη αντιμετώπιση συνθηκών, ακόμη και δυσκολιών της ζωής. Οι εξειδικευμένες γνώσεις του πρέπει να μεταδίδονται ευχάριστα στοχεύοντας στην όξυνση της κρίσης του μαθητή, αλλά και στην ψυχική του ανάταση. Η παιγνιώδης αντίληψη ως μέθοδος διδασκαλίας καθιστά εύληπτη και ευνόητη κάθε πτυχή του θέματος που πραγματεύεται ο δάσκαλος. Αδιαμφισβήτητα, λοιπόν, το χιούμορ αποτελεί αρετή για τον παιδαγωγό, αφού καταδεικνύει τη νοημοσύνη του, την ευστροφία, την καλοσύνη και τη θετική προδιάθεση απέναντι στους άλλους. Ο δηκτικός και σκωπτικός τρόπος έκφρασης προϋποθέτει κριτική ικανότητα του δασκάλου και επιτρέπει την ελευθερία σκέψης και έκφρασης. Ο κωμικός λόγος είναι συχνά μεταφορικός και υπαινικτικός και προάγει το πνευματικό επίπεδο, την αισθητική καλλιέργεια, αλλά και το συναισθηματικό κόσμο των μαθητών.

B2. Επίκληση στην αυθεντία, καθώς επικαλείται άποψη του Πλάτωνα: Παιδεία, κατά τον Πλάτωνα, είναι η «ολκή ... λόγο».
Επίκληση στο συναίσθημα, καθώς χρησιμοποιεί μεταφορικό λόγο: «Ο μαθητής ... βρίσκεται γενικά σε διαλεκτική μάχη συχνών εναλλαγών επίθεσης και άμυνας ... καλλιέργεια».

B3.α. Αίτιο – αποτέλεσμα: «Η αναγκαιότητα και η χρησιμότητα του γέλιου ... επειδή οι παιδικές ψυχές δεν μπορούν να υποφέρουν ... προκειμένου να συντελεστεί η μάθηση ευκολότερα».

Αναλογία: «Όπως, δηλαδή, προσπαθούν να δώσουν στον άρρωστο το κατάλληλο φάρμακο ... έτσι και κατά τη διδασκαλία είναι απαραίτητο το γέλιο».

β. Ιδιαίτερα: έμφασης

Έτσι: αιτίου – αποτελέσματος

όμως: αντίθεσης – εναντίωσης

επειδή: αιτίου – αποτελέσματος

δηλαδή: επεξήγησης

B4.α. επίδραση = επιρροή

συμβάντα = γεγονότα

αδιάπτωτο = αμείωτο

συνεπώς = επομένως

συνάγει = συμπεραίνει

β. έντονη ≠ ήπια

ανιαρός ≠ ενδιαφέρον, ευχάριστος

ευκολότερα ≠ δυσχερέστερα

εγρήγορση ≠ εφησυχασμός

επιτυχή ≠ ατελέσφορη

G1. Διάλογος: πανάκεια για την κοινωνία και το σχολείο.

Ο διάλογος ως προτέρημα του ανθρώπου είναι η συνομιλία ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα πρόσωπα με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων ή την επίλυση προσωπικών διαφορών. Συμβάλλει στην ηθική και πνευματική ανάπτυξη του ανθρώπου και στην άνοδο του πολιτισμού.

Ο διάλογος θεωρείται τέλειο μέσο επικοινωνίας:

- πραγματώνεται με το λόγο, το μέσο έκφρασης σκέψεων και συναισθημάτων του ανθρώπου.
- ο διάλογος ως συνδυασμός γλώσσας και σκέψης επιτρέπει την εξωτερίκευση συναισθημάτων, τη διατύπωση ιδεών, την ανταλλαγή απόψεων.
- ικανοποιεί την έμφυτη ψυχική ανάγκη για επικοινωνία.
- αναπτύσσει την κρίση, καλλιεργεί τη γλωσσική δεξιότητα.
- βοηθά στην αλληλοκατανόηση, στη δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης.

Ο διάλογος είναι καθοριστική μέθοδος ορθής επίλυσης προβλημάτων:

- αποτελεί πρόσφορο μέσο ομαλής διευθέτησης διατομικών και διακρατικών διαφορών.
- κατά τη συνομιλία ακούγεται ο λόγος και ο αντίλογος και η συνακόλουθη αρμονική τους σύνθεση.
- συντελεί στη δημιουργία προϋποθέσεων διεθνούς ύφεσης και ειρήνης.
- ενισχύει τη δημοκρατία, τον προβληματισμό, διευρύνει τους πνευματικούς ορίζοντες.
- κύριο μέσο του διαλόγου είναι η πειθώ, συνεπώς γεφυρώνει αντιμαχόμενες απόψεις, αφού προϋποθέτει το σεβασμό και την ανεκτικότητα των προβαλλόμενων αντιρρήσεων.

Στην εκπαιδευτική διαδικασία ο διάλογος μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο ενός δημιουργικού σχολείου:

- Παρουσίαση μαθημάτων με ερωταπαντήσεις που προϋποθέτουν τη συμμετοχή των μαθητών στη διαδικασία, ώστε να μην κυριαρχεί ο μονόλογος του δασκάλου.
- Ανάθεση εργασιών και ευρύτερων πρωτοβουλιών στους μαθητές, όπως η παρουσίαση ενός μαθήματος ή της επικαιρότητας μέσα από συλλογή άρθρων, για την ανάπτυξη της κριτικής ικανότητας ως βασικής προϋπόθεσης του διαλόγου.
- Προώθηση συνεργασίας μαθητών από ετερόκλητες ομάδες, ώστε να παταχθούν φαινόμενα εμπάθειας και μισαλλοδοξίας.

- Οργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων, που θα περιλαμβάνουν θεατρικές παραστάσεις, κινηματογραφικές προβολές, συναυλίες, εκθέσεις βιβλίου και μορφών τέχνης.
- Επικοινωνία με μαθητές από άλλα σχολεία ή άλλες χώρες με τη βοήθεια των ηλεκτρονικών μέσων και εκδρομές – επισκέψεις, ακόμη και στο πλαίσιο ανταλλαγής μαθητών.
- Διοργάνωση ημερίδων, συνεδρίων στο αμφιθέατρο του σχολείου ή στο πολιτιστικό κέντρο του δήμου, όπου θα διεξάγονται πλουραλιστικές συζητήσεις με τη συμμετοχή πολλών μελών του σχολείου.
- Συχνή σύγκληση μαθητικών συμβουλίων με τη συμμετοχή όλων των μαθητών στα κοινά του σχολείου, ώστε να προετοιμαστούν για τη συμμετοχή τους στα κοινά ως αυριανοί πολίτες.

Είναι απαραίτητο ο σύγχρονος άνθρωπος να συνειδητοποιήσει την αναγκαιότητα του διαλόγου στην κοινωνική ζωή και την παγκόσμια σκηνή. Μόνο αν διασφαλίσει την ορθή ένταξη και λειτουργία του στην εκπαιδευτική διαδικασία θα αξιοποιήσει στο έπακρο τη μορφωτική του σημασία για την ανάπτυξη του πανανθρώπινου πολιτισμού.